

TÜRK-İS

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

Ekim : 1987

Sayı : 217

ULUSLARARASI İKİ TOPLANTI TÜRKİYE'DE YAPILDI...

- ★ ITGLWF Toplantısı, TEKSİF Sendikası'nın organizasyonu ile Antalya'da düzenlendi.
- ★ İstanbul'da toplanan TÜRK-ALMAN Sürekli Sendika Komisyonu, ortak bir bildiri yayınladı.

AYLIK
EĞİTİM
VE
MESLEK
DERGİSİ

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
AYLIK
YAYIN
ORGANIDIR

DERGİMİZ
BASIN AHLAK
YASASINA UYAR

Ekim

1987

Sayı : 217

SAHİBİ :

TÜRKİYE İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
ADINA
GENEL BAŞKAN
ŞEVKET YILMAZ

YAZIŞLERİ MÜDÜRÜ :

HÜSEYİN EKMEKÇİOĞLU

MÜESSESE MÜDÜRÜ :

ORHAN BALABAN

YAZI KURULU :

BURHAN DODANLI
ERKİN OKAY

DERGİ ADRESİ :

TÜRK-İŞ GENEL MERKEZİ
KIZILAY-ANKARA
Tel: 33 38 24

ABONE :

Yurtiçi, 6 aylık 900.-TL.
Yıllık 1.800.-TL.
Yurtdışı 6 aylık 2.000.-TL.
Yıllık 4.000.-TL.

TEKNİK DÜZENLEME :

TURGAY ÇERŞİL

FOTOĞRAFLAR:

NIHAT ÜSTÜN

DİZGİ BASKI :

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
TÜRK-İŞ PASAJI NO: 2
KIZILAY-ANKARA
TEL : 134 14 71

BASKI TARİHİ : 17.11.1987

LİKAT-İŞ SÖZLEŞMELERİ ANLAŞMAYLA SONUÇLANDI

TCDD ve LİMAŞ işyerlerine ait toplu iş sözleşmeleri anlaşmayla sonuçlandı.

Türkiye Liman ve Kara Tahmil-Tahliye İşçileri LİKAT-İŞ Sendikasının TCDD ile başlattığı toplu iş sözleşmesi, süruncemede kalınca, grev aşamasına gelinmişti. Beş aydan beri süren bu sözleşmenin 29 Ekim günü anlaşmayla sonuçlanmasıyla İstanbul Haydarpaşa, Mersin, İskenderun, Samsun, Derince ve Bandırma Limanlarında çalışan, 5 bin işçiye, yeni bir takım ekonomik ve sosyal haklar sağlandı.

LİKAT-İŞ Sendikası Genel Başkanı Ahmet KURT, sözleşmeyle TCDD işyerlerindeki işçilerin ücretlerine birinci yılın ilk altı ayında yüzde 25, ikinci altı ayında yüzde 22, artış sağlandı. İkinci yılın ilk altı ayında yüzde 18, ikinci altı ayında ise yüzde 17 artış sağlandığını bildirdi. Genel Başkan KURT, LİMAŞ işyerlerindeki işçilerin de sözleşme sonunda yeni ekonomik ve sosyal haklara kavuştuklarını söyledi.

CENKÇİ TÜRK-İŞ'İ ZİYARET ETTİ

Merkezi Ankara'da bulunan Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Beyhan Cenkçi ve Yönetim Kurulu üyeleri, Türk-İş'i ziyaret ederek Genel Başkan Şevket Yılmaz ve Yönetim Kurulu üyeleriyle bir süre görüştü.

Görüşmede, sendikal ve basın sorunları üzerinde görüş alışverişinde bulunulduğu açıklandı.

ITGLWF İCRA VE BAŞKANLAR KURULU TÜRKİYE'DE TOPLANDI

TEKSTİL, DERİ VE GİYİM İŞÇİLERİ FEDERASYONU
İCRA KURULU VE BAŞKANLAR KURULU TOPLANTILARI
25-27 Ekim 1987 ANTALYA

Teksif Sendikasının organizasyonu ile Antalya'da yapılan ITGLWF İcra ve Başkanlar Kurulu Toplantısında, üye sendikaların bulunduğu ülkelerdeki sorunlar tartışıldı.

ULUSLARARASI TEKSTİL, DERİ VE GİYİM İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONU

Toplantısında Konuşan ŞEVKET YILMAZ Türkiye'deki Sendikal Haklar Konusunda Açıklama Yaptı

Hür dünyanın tekstil, deri ve giyim sanayiine sahip ülkelerin üye bulunduğu Uluslararası Tekstil, Deri ve Giyim İşçi Sendikaları Federasyonu İcra ve Başkanlar Kurulu 25-26-27 Ekim tarihlerinde Antalya'da toplandı.

50 ülkeden 65 delegenin katıldığı İcra ve Başkanlar Kurulu toplantısında; üye sendikaların bulunduğu ülkelerdeki sorunlar dile getirildi.

Türkiye hakkında açıklama yapan TÜRK-İŞ ve TEKSİF

Sendikası Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Türkiye'de işçi hak ve özgürlüklerinde ağır kısıtlamaların devam ettiğini belirtti.

Federasyona üye TEKSİF Sendikası tarafından büyük

başarı ile gerçekleştirilen organizasyondan memnuniyet duyduklarını söyleyen delegeler, bundan sonraki toplantının da gelecek yıl Türkiye'de yapılmasını isteyeceklerini söylediler.

Şevket Yılmaz, toplantıda yaptığı konuşmada şöyle dedi:

“TÜRK-İŞ önderliğinde sürdürülmekte olan mücadelede bir kaç önemli yön istisna edilirse henüz olumlu kabul edilebilir genel bir gelişme sağlanamamıştır. Bunun önde gelen sebebi, Başbakan Turgut ÖZAL'ın ve Hükümetinin işçi haklarına, özgürlüklerine, genel olarak sendikacılık hareketine karşı hasmane tutumudur.

Dünya önünde, Türkiye'de batı geleneğine uygun parlâ-

menter demokrasinin tüm kurullarıyla yerleştirildiğini iddia eden Başbakan ÖZAL, gerçekte, batı demokrasilerine özgü kurumlara, çalışanların temel hak ve özgürlüklerine saygısız davranmaktadır.

Bu çerçevede öncelikle şu hususlara dikkatinizi çekmek istiyorum:

- Milli Güvenlik Konseyi tarafından 1983 yılında kabul edilen Sendikalar Yasası 87 sayılı ILO Sözleşmesine temelden aykırıdır.
- Yine 1983'de kabul edilen Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası Türkiye'nin tasdik ettiği 98 sayılı ILO Sözleşmesi ile çelişmektedir.
- Dernekler Yasası, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası gibi kamu özgürlüklerinin kullanılmasında doğrudan ilgili yasalarda ciddi kısıtlamalar vardır.

Özal Hükümeti temel hak ve özgürlükleri kısıtlayan bu düzenlemelerden geniş ölçüde yararlanmaktadır ve elindeki tüm imkânları kullanarak bunları

3 gün süren toplantıdan başka bir görünüş.

muhafaza etmeye çalışmaktadır.

Gerçekte Başbakan Özal sadece mevcut kısıtlamaları muhafaza etmeyi değil, buna yenilerini eklemeyi düşünmekte ve uygulamaktadır. Bunun en

belirgin örneği 233 Sayılı Kanun Gücünde Kararnamedir. ÖZAL bu Kararname ile Kamu İktisadi Teşebbüslerinde "Özelleştirme" plânı öncesinde çalışanları özel sözleşmelerle sendikasızlaştırmayı öngörmüştür. Bunun yanında yine bir kararname ile kurulan üç kamu işveren sendikası aracılığıyla toplu pazarlık düzenine Hükümetin doğrudan müdahalesini sağlamıştır; Devletin ekonomik gücünün işçiler ve sendikaları karşısında örgütlenmesi plânlanmıştır.

İşçi hak ve özgürlüklerini hedef alan bu girişimlerin sonuçları ortadadır. Türk işçisi, Türk çalışanı son yedi yıl içinde fakirleşmiştir. İşçinin 1980'lerden bu yana gerçek ücretlerindeki kaybı yüzde 50'den fazladır. Türkiye'de her beş Türk yurttaşından birisi işsizdir. Türkiye gelir dağılımı en adaletsiz ülkelerden biri halini almıştır.

TÜRK-İŞ bu gelişmelere karşı en sert biçimde mücadelesini sürdürmektedir. Hükümet'le 1983 sonrasında yapılan üç zirve toplantısının sonuç ver-

yetkili kurullarınca kabul edilen "Eylem Plânı"nı uygulamaktadır.

Türlü güçlükler ve lokavt tehdit ve uygulamalarına rağmen çeşitli işkollarında yapılan grevler, Türkiye düzeyinde her il'de düzenlenen toplantılar ve mitinglerle, Türk işçisi etkin bir baskı grubu olarak mücadelesini sürdürmektedir.

Bu mücadelede iki önemli başarıya dikkatinizi çekmek istiyorum. Bunlardan ilki 1986 yılında ara seçim yapılan sekiz ilin dördünde, TÜRK-İŞ'in etkin propaganda ve çalışmalarıyla ANAP adaylarının seçimi kaybetmiş olmasıdır. İkincisi ise Anayasa değişikliği halk oylamasıdır. TÜRK-İŞ'in yurt düzeyinde sürdürdüğü etkin kampanya ile "yasaksız bir Türkiye" yolunda ilk ve en önemli adımlardan biri atılmıştır. Halk oylamasında Hükümetin olumsuz tutumuna ve propagandasına rağmen demokrasiden yana olanlar kazanmıştır.

Yapılmakta olan mücadelede bu tarihe kadar beklenen olumlu gelişmelerin alınmaması, Türk işçisinin sorunlarını bilen ve TÜRK-İŞ'in çözüm önerilerini paylaşan siyasal partilerin, Türkiye'de siyasal yaşamın muhalefeti oluşturan unsurları olarak yeterince etkin olamaması ile bağlantılıdır. Erken genel seçimlerin yapılmasına bir ay kala muhalefet partileri içindeki kargaşa halâ devam etmektedir. Bu tablodan en çok Başbakan Özal'ın kazançlı çıkması ihtimali kuvvet kazanmaktadır. Böyle bir sonucun Türk sendikacılık hareketinin sorunlarını daha da ağırlaştırması beklenebilir. Bu Türk İşçisi, TÜRK-İŞ örgütü bakımından daha etkin, daha yaygın mücadele demektir. Yapılacak olan da budur. 99

memesi; TÜRK-İŞ tarafından başta Anayasa olmak üzere temel iş yasalarında önerilen değişikliklerin dikkate alınmaması; toplu pazarlık ve grev hakkına doğrudan ve dolaylı müdahalelere devam edilmesi karşısında TÜRK-İŞ,

Türk-İş Genel Başkanı:

“Türk-İş Tehditlerden Yılmaz...”

“Türkiye’de siyaseti bir avuç sermayedar ve yandaşları yapacak, halk dışlanacak, örgütleri tehdit edilecek, bunun da adı demokrasi olacak!.. Bu nerede görülmüştür?.. Buna kim inanır?..”

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşcıoğlu’nun “Türk-İş’in suç işlediği” yolundaki iddiasını cevaplandırarak Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz “Türk-İş tehditlerden yılmaz” dedi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Taşcıoğlu bir İstanbul Gazetesine verdiği demeçte “Türk-İş’in siyaset yaptığını ve suç işlediğini” öne sürmüştü, “demokrasiyi zorlamamak için Savcılığı harekete geçirmiyoruz” demişti.

Türk-İş Genel Başkanı şu açıklamayı yaptı:

ŞEVKET YILMAZ’ IN AÇIKLAMASI

“İşçiler ve çalışma hayatının sorunları hakkında hemen her gün bir önceki demecini nakzeden açıklamalar yapmakla ünlü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı sayısız çelişkilerine bir yenisi daha eklemiştir. Bakan bu kez Türk-İş’i tehdide kalkışmıştır. Bakana göre “demokrasi zorlanmayacak olsa, Savcılık harekete geçirilecektir...” Türk-İş’in eylemlerinden dolayı Savcılığa başvurmak demokrasiyi zorluyorsa, Bakana düşen, Türk-İş’in de istekleri doğrultusunda, demokrasiyi zorlayan unsuru, işçilerin genel siyaset yasağına tâbi tutulmalarını ortadan kaldıracak önlemleri vakit geçirmeksizin almaktır. Niyetin bu olmadığı ise açıktır. Bakan genel seçimler öncesinde Türk-İş’i tehdit ederek, sonuç alabileceğini sanmaktadır. Hemen belirtmeliyim ki, Türk-İş tehditlerden asla yılmaz. Türk-İş’in ve tüm işçi örgütlerinin temel ödevi işçilerin, tüm çalışanların ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi neyi gerektiriyorsa, bunu eksiksiz yapmaktır. Bu, her şart

altında yerine getirilir.

İstenen şudur: Türkiye’de siyaset bir avuç sermayedar ile onun yandaşlarının tekelinde olacak, halkın iktisaden güçsüz çoğunluğu dışlanacak, örgütleri baskı ve tehditle sindirilmeye kalkışılacak ve bunun da adı de-

reğinde Türk işçisine, Türk Milletine tehditle, baskı ile kabul ettirebileceklerini sanmalarıdır. Bu boş hayaldir. Kaldı ki bu gibiler için Türk-İş’in siyasal diye nitelendirilebilecek bir eyleme girmesine de gerek yoktur. Türk Milletinin iktisaden güçsüz çoğunluğu, işçiler, köylüler, dev-

“Onsekizinci Yüzyıl Kafasıyla Çağ Atlanmaz... İşçi ANAP’ı da Çalışma Bakanını da Artık İyi Tanıyor”

mokrasi olacaktır... Buna kim inanır? Bu nerede görülmüştür?

Türk Milletinin talihsizliği “Türkiye’ye çağ atlattığını” iddia edenlerin halâ Onsekizinci Yüzyıl kafa yapısına sahip olmaları ve bunu 20 nci Yüzyılın son çey-

let memurları, esnaf, emekli, dul ve yetimler ANAP’ı da, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanını da artık çok iyi tanımaktadırlar. Bunu son dört yıldır yaşayarak öğrenmişlerdir. Her geçen gün geçim şartlarının nasıl kötüleştiğini; sömürünün nasıl en yüksek

noktaya ulaştığını; enflasyonla mücadele adı altında yürütülen politikanın nasıl iflas ettiğini; Türkiye'nin son dört yıl içinde Dünya'da gelir dağılımı en bozuk ülkeler arasına nasıl girdiğini; işsizliğin nasıl büyüdüğünü; Hükümetin ve ANAP'ın gerçek demokrasiden nasıl çekindiğini, korktuğunu; temel hak ve özgürlüklerinin nasıl ayaklar altına alındığını Türk Milletinin çoğunluğuna öğreten Türk-İş değil, Türkiye'ye çağ atlattığını iddia edenlerdir, ANAP iktidardır. Evet, Türkiye çağ atlıyor... Ama bu, zaman tüneline geriye gidiş gibi bir şey... İşte buna Türk-İş hiçbir şart altında izin vermez, izin vermeyecektir. Türk-İş Atatürk ilke ve devrimlerine, Cumhuriyete, her zaman olduğu gibi, sahip çıkacaktır. Türk-İş sosyal adalet ilkelerine dayalı, gerçek bir demokrasi anlayışı egemen oluncaya kadar bunu engellemeye kalkışanlarla mücadeleye devam edecektir. Bu misyonun baskı ve tehditle önlenmesi, durdurulması mümkün değildir. Baskılara, tehditlere, kısıtlamalara rağmen demokrasinin, sosyal adalet ilkelerine dayalı gerçek bir demokrasinin tüm kurum ve kuralları ile yerleştirileceği bilinmelidir. Türkiye'de varlığını ancak buna ayak uydurabilenler koruyabilecektir."

Öte yandan, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının çarpıtılarak kamuoyuna yansıtılmaya çalıştığı Türk-İş isteklerinin tümü, hem haklıdır, hem de meşrudur. Bakanın üyesi bulunduğu Hükümet, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'ne tüm bu istekler ve çok daha fazlası için "bunları gerçekleştirmeyi hedef alıyoruz; sendika özgürlüğünden sizler ne anlıyorsanız, bunları aynen Türkiye'de uygulamayı taahhüt ediyoruz" dememizi midir? Sorun isteklerin haklılığında ve meşruluğunda değil, bir günlük siyaset yapıp, bunun unutulabileceğini sananların çelişkili dünyalarında yatmaktadır. Türkiye'de kimler gelmiş, kimler geçmiştir ama sonunda doğru olan gerçekleşmiştir. Kimse kuşku duymasın. Bu olay da böyle olacaktır."

ERZURUM'DA YAPI KOOPERATİFÇİLİĞİ

SORUNLARI SEMİNERİ YAPILDI

Toplantıda TÜRK-İŞ Kooperatif Uzmanı Sinan VARGI da TÜRK-İŞ'in Kooperatifçilik çalışmalarını anlatarak seminere katılanlara bilgi verdi.

TÜRK-İŞ'in düzenlediği yapı kooperatifçilerinin sorunları semineri, Erzurum'da yapıldı. T.Yol-İş Sendikası Eğitim Salonu'nda yapılan toplantıda Doğu Anadolu'da Yapı Kooperatiflerinin karşılaştığı sorunlar tartışıldı.

Erzurum Valisi Recep BİR-SİN ÖZEN'in açış konuşmasıyla başlayan seminere, Erzurum'daki işçi sendikalarımızın öncülüğünde kurulan Yapı Kooperatiflerinin yöneticileri ile bu kooperatiflerin oluşturduğu Erzurum Yapı Kooperatifleri Birliği (ER-KOOP)'un yetkilileri katıldı.

Vali ÖZEN konuşmasında, Erzurum'daki toplu konut çalışmalarının örnek bir çalışma olduğuna işaret ederek, "Yenişehir bugün 30-35 bin insanın yaşadığı bir yerleşim alanı haline gelmeye başladı. Önümüzdeki günlerde DADAŞ-KENT de böyle bir görünüm arzedecektir. Ülkümüzde bu tür çalışmaları yürütenleri kutluyorum. TÜRK-İŞ'i ve ER-KOOP'u Erzu-

rum'da böylesi önemli çalışmalarından dolayı kutluyorum. Biz de Valilik olarak bu tür çalışmalara yardımcı olacağız" dedi.

Toplantıya katılan Erzurum Belediye Başkan Vekili Cemalettin KOÇ'da yaptığı konuşmada Belediye olarak konut çalışmalarını destekleyeceklerini, belediye hizmetlerinin yeni yerleşim yerlerine layıkınca yapılması konusunda gereken titizliği göstereceklerini belirtti.

Seminerde ilk tebliği sunan Prof.Dr. Cevat GERAY "Demokratik Sistem İçinde Yapı Kooperatiflerinin Yeri"ni anlattı.

Seminer'de Sosyal Sigortalar Kurumu Konut Kredileri Dairesi Başkanı Fahri AKBULUT, "SSK Konut Kredileri Uygulamalarının Dünü ve Bugünü"; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifleri Kontrolörü Oktay ÇALOĞLU, "Yapı Kooperatiflerinin Denetimi ve Başlıca Sorunları"; KENT-KOOP Genel Mali Sekreteri, Malik ŞAT "Kent Koop Deneyimleri ve Ülkemizdeki Yapı Kooperatiflerinin Sorunları"; KENT-KOOP Kooperatifleri Birliği (ER-KOOP) Başkanı da, "Erzurum'daki Konut Kooperatiflerinin Çalışmaları ve Sorunları" konularında tebliğlerini sunarak açıklamalarda bulundular.

SENDİKALARIMIZ ve DEMOKRASİ

Türkiye, yeni bir seçimin aresindedir. Daha önce, 1 Kasım 1987 tarihinde yapılması planlanan erken seçimler, seçim kanunundaki bir maddenin iptali üzerine, 29 Kasım 1987'ye kaydırılmış bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesinin, ön seçimlerin yapılmasını engelleyen hükmü iptal etmesindeki haklılık payı, ön seçimler yapıldıktan sonra daha iyi anlaşılabilir, merkez yoklamasıyla yapılan aday tesbitlerine nazaran siyasi parti üyelerinin katıldıkları oylama sonucu -ön seçimle- aday belirleme işleminin, demokrasiyi daha fazla yansıttığı ortaya çıkmıştır. Şimdi ön seçimleri yapan siyasi partilerin yönetim kadrolarına partililerin ve yurttaşların fazlaca söyleyecekleri birşey kalmamıştır. İl ve İlçe Seçim Kurullarının denetiminde yapılan bu seçimler, bize ister istemez 1983 yılından bu tarafa Türk sendikalarının kendi bünyelerinde uyguladıkları seçimleri hatırlattı.

1983 yılından bu tarafa, yargıç nezaretinde şube ve merkez kongresini yapan sendikalar, yöneticilerini delegelerle seçmekte ve bu seçimler sonucunda görevi üstlenenler hizmete talip iseler, seçtikleri takdirde hizmeti yürütmektedirler. Bir başka deyişle sendika içi demokrasinin en güzel örneklerinden birisi, şikayetçi olduğumuz kanunların belki de en iyi hükümlerinden birisi aracılığıyla Türkiye'de yaşanmaktadır. Sendikalar geçmişte olduğu gibi kendi tayin ettikleri tâbi delegelerle kendilerini seçtirme gibi bir garabeti tümüyle terketmişlerdir. Türk-İş dışında sözde ilerici bazı sendikalar, uzun yıllar tâbi delegelerini seçilen delegelerden daha fazla tutarak işbaşında kalma sihirbazlığını ya da hünerini gösteregelmişlerdir. Oysa demokrasi, ister siyasi kuruluşlarda, ister sendikalarda olsun, halkın iradesinin en çok yansıdığı sistemin adıdır.

Türk sendikaları, bu demokratik gelişmeyi işçilerin iradesinin kendilerini yönetenlerin seçimine daha fazla yansıtması ilkesini samimiyetle benimsemişler ve böylelikle bu döneme kadar seçim usulü bakımından demokratik bir süreç yaşamışlardır. Ne var ki, kanun koyucu anlaşılabilir bir tutumla 4 dönemden fazla yönetici seçimini kanunla engellemiştir. Önümüzdeki dönem, eğer kanun yeniden düzenlenmediği takdirde, sendikalarda büyük bir yönetici boşluğu olacaktır. Tecrübeliler gidecek, tecrübesizler, sendikacılığın nimeti kadar riskini bilemeden işbaşına gelmiş olacaklardır. Bu durum, sendika yönetiminin serbetçe seçilmesi ilkesine aykırıdır ve bir demokrasi ayıbıdır.

Türkiye ayıplı bir demokrasiyi yaşayamaz. Na-

sıl ki, siyasi demokrasi ile ilgili ayıplar, istense de istenmese de bir bir kendiliğinden gidiyor ve halkın iradesi ile yasaklar ortadan kaldırılabiliyorsa, sendikacılık hayatımızı yakından ilgilendiren ve bizi batı dünyası önünde açmazlara sürükleyen ayıplar da, bir bir ve kısa zamanda kanun koyucu tarafından kaldırılacaktır. Daha önceleri de yazdığımız gibi, Türkiye, Avrupa Topluluğuna tam üyelik için şekli bir başvuru ile yetinemez. Hukuki düzenlemelerini Avrupa Topluluğu üyelerinin düzenlemelerine paralel hale getirmesi zorunluluğu elbette vardır ve bu zorunluğa uyulacaktır.

Bu satırların yazarı ve onun gibi düşünen pek çok sendika lideri, ICFTU'yu, ILO'yu ve ETUC'u göz ardı etmemişler, onları sosyal anlayışlarından ve esprilerinden dolayı Türkiye düşmanı olmakla ithama yeltenmemişlerdir. Demokrasinin güzelliği, iyiliği ve yeryüzünün en başarılı insan haklarına uygun bir idari sistem olması da bu noktada kendisini belli etmektedir. Zorbalığın, hasmane tavır ve davranışların ve zulmün ebedi olduğunu sanma gafletinin artık dünyada hiçbir değeri yoktur. Sovyetler Birliğinin Gorbacov yönetiminde daha demokratik bir anlayışa doğru yönelmesi ve Kızıl Çin'de liberalleşmenin hızla yaygınlaşması boşuna değildir. Dünyamızın insanları katı ve müstebit idareler altında yönetilemeyeceklerini pek çok olayla ispat ede ede bugünlere gelmişlerdir. Macaristan'daki hürriyet ateşi, Polonya'daki dayanışma hareketi bunun, benzeri örnekleridir.

Dünyayı daha güzelleştirmek ve terörü etkisiz hale getirmek hiç kuşkusuz devlet otoritesi yanında halkına saygılı ve güvenen yöneticilerin davranışıyla mümkündür. Halk iradesi, halkın sevgisi hiç şüphesiz yönetime talip olanların değişmez kaynağı olmak durumundadır. Halkın sevgisinin, hakkın sevgisi olduğunu söyleyen atalarımızın bu sözlerindeki hikmet, bir bakıma demokrasi ile taçlandırılmaktadır. Siyasi demokrasi bir defa daha belirtelim ki, endüstriyel demokrasi ile bütünleşmedikçe, yani çağdaş bir demokrasi anlayışı ülkemizde yerleşmedikçe, sürekli bir huzuru da, sürekli bir kalkınmayla da boşuna hayal ederiz. Onun için demokratikleşmede sendikaların üzerindeki baskıların kaldırılması ve Türkiye, nasıl siyasette yasaksız bir ülke haline geldiyse sendikacılıkta da aynı seviyeye getirilmesi zorunluluğu vardır. Demokrasiyi sevenlerin elbirliği edeceği konuların başında, artık sendikal yasakların kaldırılması ve çağdaş bir anlayışa mevzuatımızın uydurulması dönemi gelmiştir. Şimdi umutla siyasi seçimlerin sonucunu bekleyerek görevi alacak olan siyasi iktidardan sendikal haklar üzerindeki kısıtlama ve yasaklamaları kaldıracak mevzuat düzenlemelerini bekliyoruz. İlegal siyasetçilere, yurtdışındaki gizli örgüt mensuplarına gösterilen tolerans, Türk sendikacılarından esirgenemez.

ORHİM SEMİNERİNDE KONUŞAN YILMAZ,

“ÖZAL HÜKÜMETİNİN ÖZELLEŞTİRME POLİTİKASINA TEMELDEN KARŞIYIZ.”

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Özal Hükümetinin özelleştirme politikasına TÜRK-İŞ'in temelden karşı olduğunu açıkladı ve “KİT'leri tahribe yönelik bu politika ile hem ekonomimiz yaz-boz tahtası haline getirilmekte, hem de iktisaden güçlü olanlara yeni birtakım imkânlar hazırlanmaktadır” dedi.

ORHİM tarafından Yalova'da düzenlenen, “KİT'lerde Özelleştirme ve Personel Rejimi Uygulamalarıyla İlgili Gelişmeler” konulu seminerde konuşan Genel Başkan Şevket Yılmaz, bu konudaki görüşlerini şöyle açıkladı:

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI

“Bize ayrılan süre içinde görüşlerimizi özelleştirmeye çalışırken, öncelikle, birbirine temelden karşı iki hareket noktasına dikkatinizi çekmek istiyorum. Bunlardan ilki, bugünkü siyasal iktidara aittir. Özelleştirme, bu-

günkü siyasal iktidarın benimsediği ekonomik politika içinde bir siyasal tercih, bir hareket noktasıdır. Hükümetin bu alandaki resmi politikasının ifadesidir. İkinci hareket noktası ise, genel başkanı olduğum Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonuna aittir; TÜRK-İŞ'in özelleştirmeye karşı görüşüdür; bu alandaki resmi politikasıdır.

Bu karşılık acaba akılcı bir senteze ulaşabilir mi? Bunu uygulamalar, alınacak tedbirler gösterecektir.

DEVLETİN SOSYAL VASFI KAYBOLMUŞTUR

Buraya işaret ettikten sonra, bir tesbitimizi ortaya koymak istiyorum. İlk tesbitimiz şudur: İstikrar politikası adı altında, 1980 sonrasında başlatılan ve 1983 genel seçimlerini izleyen tarihlerde her çeşit kontrolden uzak bir biçimde uygulanan ekonomik politika,

önce "devleti" "sosyal devlet" olmaktan çıkarmıştır. Ulusumuzun iktisaden güçsüz durumdaki çoğunluğu son derece ağır geçim sorunlarıyla başbaşa, çaresiz bırakılmıştır. Aynı süreç içinde, ihtiyaçlar ittiği, şartlar gerektirdiği için değil; siyasal tercih egemen olduğu için KİT'ler de hedef alınmıştır. Adeta tahrip edilmeye çalışılmıştır. Şimdi bu sıralarda ise, düne kadar maksatlı bir politika ve yaklaşımla KİT'leri tahribe yönelenler "özelleştirme" peşindedirler.

İkinci tesbitimiz; özelleştirme tezinin gerisinde yatan amaçların, doğruluğu kanıtlanmış, hatta zaman zaman hatalı olduğu bilinen çeşitli varsayımlara dayandırılmak istenmesidir.

Bugünkü tablo nedir?

KİT'leri tahribe yönelenler, aynı zamanda KİT'lerin tekelci statülerinden, fiyat ve kalite yönünden piyasa taleplerine duyarlı olmamasından; verimliliğin özel sektördekinden düşük olmasından söz eden kimselerdir.

Serbest piyasa ekonomisinin güçlendirilmesinden, gelir dağılımının iyileştirilmesine; mülkiyetin yaygınlaştırılmasından sermaye piyasasının gelişmesine; işsizlikle mücadelede kamu sektörünün dış finansman ihtiyacının azaltılmasına kadar çok çeşitli amaçlar, hedefler, bu çevrelere göre özelleştirme yapıldığında gerçekleştirilebilecektir.

Bu, bize göre, ekonomiyi yeniden bir "yaz-boz tahtası yapma" hazırlığıdır.

Türk ekonomisinin ise buna tahammülü yoktur.

SIYASAL TERCİHLER AĞIR BASIYOR

"Kamu sektörünün dış finansman ihtiyacının azaltılması" gereğinden hareketle KİT yöneticilerine ürettikleri mal ve hizmet fi-

yatlarını, maliyetlerine göre serbestçe tesbit etme imkanını sağlayanlar, şimdi bu yapay kârlılığı özelleştirmede teşvik aracı olarak görme ve gösterme eğilimindedirler.

Başboş bir zam politikasının sonuçları gözden uzak tutulur ve kafalarda yaratılan hayallere göre kararlar alınırsa, bunun faturası son derece ağır olabilir.

Siyasal tercihleri gereği KİT'leri tahribe yönelenler şimdiye kadar KİT'lerin yapılarında, işleyişlerinde hiçbir düzeltme yapmış değildirler. 233 Sayılı kanun kuvvetindeki kararnamenin amaçları konusunda söylenenler tahakkuk etmemiş, aksine yeni bir sosyal huzursuzluk kaynağı olmuştur. Siyasal iktidar, kararnameyi yandaşları için bir imkân aracı, çalışanlar içinse bir başka ve sendikasılaştırma vasıtası olarak kullanmaya kalkışmıştır.

Özelleştirmenin temel amaçlarından birinin, KİT'lerin hazineye yüklediği mali külfetin azaltılması olacağını savunanlar, kârlı kuruluşlara yönelirken, devlet mülkiyetinde kalacak verimsiz ve kârsız kuruluşların hazineye yük olmaktan ne suretle çıkarılabileceği konusunda sessizdirler.

Gelir ortaklığı uygulamasında görüldüğü gibi, mülkiyetin yaygınlaştırılması adına başlatılacak girişimler, yine iktisaden güçlü bir azınlığı himaye etmekle sonuçlanırsa, bunun yol açabileceği tahribat nasıl önlenecektir? Yoksa amaç, iktisaden güçlülere yeni imkan kapıları mı aralamaktır?

Yabancı şirketlere satış planlarının arkasında neler vardır?

Yarın bunların yeniden devletleştirilmesi söz konusu olduğunda kamu kesesinden çıkacak milyarlar hangi ellerde toplanacaktır?

Özel sektörde tekelleşmenin yaratacağı sorunlar hangi sihirli formülle çözülecektir?

Özelleştirme yoluyla işçilerin kıdem tazminatına göz dikenler, bunun asla mümkün olamayacağını görmekte midirler?

Bu ve bunlar gibi yüzlerce soru cevap beklerken, siyasal iktidar alay edercesine "reformdan" söz etmektedir.

Hangi "Reform"?

Her beş yurttaşımızdan birinin işsiz olduğu Türkiye'de işsizlikle mücadele yolunda hiçbir adım atmamış olanlar; "işsizlikle mücadele devletin görevi değildir" diyebilenler, özelleştirme yoluyla işsizliğin nasıl altedebileceği meselesini anlatmaktadırlar.

İşçi/İşveren çıkar çelişkilerini en aza indirebilmenin yegane akılcı müessesesi olan toplu pazarlık hakkını kullanılamaz hale sokanlar, şimdi özelleştirme ile iş barışının kurulacağını; gelir dağılımında iyileştirmeler olacağını ileri sürebilmektedirler.

Sanki bu tarihe kadar uygulanan ekonomik tedbirler amaca ulaşmış da, geriye bir tek özelleştirme kalmış... Buna kim inanır?

Özelleştirme önce bir kamuoyu meselesidir; güven meselesidir, inanç meselesidir.

Herkes bilmelidir ki, TÜRK-İŞ ekonomiyi yeniden bir yaz-boz tahtası haline getirme girişimlerinin kesinlikle karşısında olacaktır.

İşçi hak ve özgürlüklerinin böylesine kasıtlı, gelir dağılımının böylesine adaletsiz, işsizliğin böylesine korkutucu boyutlarda olduğu bir ülkede, bir kişi kalkar "şan için, nam için ben yaparım olur" derse, karşısında iktisaden güçsüz halk çoğunluğunu bulacağını da hesaba katmalıdır.

Kimin malının kime verildiği, hangi amaçla verildiği mutlaka araştırılır ve sorulur.

TÜRK-İŞ bu görüşleri savunmaya ve başta işçiler olmak üzere, iktisaden güçsüz kesimleri bu alanda da uyarmaya ve savunmaya devam edecektir. "

SAĞLIK-İŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI...

İki gün süren toplantıda
toplu sözleşmelerle ilgili konular ele alındı

13 Ekim'de TÜRK-İŞ Toplantı salonunda yapılan ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ın da katıldığı Sağlık-İş Başkanlar Kurulu Toplantısında Sendika Yeni Yönetim Kurulu Üyeleri birarada.

Sağlık-İş Başkanlar Kurulu, 13 Ekim'de Ankara'da TÜRK-İŞ salonlarında toplandı.

Sağlık işkolundaki işyerlerini kapsayan toplu iş sözleşmelerinin uygulanmasındaki aksaklıklarla, yapılacak toplu sözleşme tasarılarının konu edildiği toplantıda çalışma hayatını ilgilendiren sorunlar üzerinde de duruldu.

İki gün süren Başkanlar Kurulu Toplantısında TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri ve Sağlık-İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, işçilerin içinde bulunduğu zor durumu ve

hükümetin olumsuz tutumunu eleştirdiği konuşmasında şunları söyledi:

“İşsizlik, hayat pahalılığı, milli gelir dağılımındaki eşitsizlik; toplumun büyük kesimini meydana getiren işçi, memur, emekli gibi dar ve sabit gelirlilerle dul ve yetimleri, işsizleri, köylü, çiftçi ve esnafımızı giderek bunalıma sokmaktadır. İlk hedefi kazancını artırmak olan bazı işverenlerin bile bu sıkıntılı duruma, sosyal adaleti gerçekleştirmekle görevli olan hükümetten daha çok duyarlı olmaları, işin ciddiyetini ortaya koyan en açık

göstergedir. Hükümetten başka, insaf sahibi herkes bu gidişin iyi olmadığını kabul etmektedir.

Türk-İş ve üyesi kuruluşların, bu gidişle ilgili olarak ileri sürdükleri en haklı istekleri hükümet, kendisine yönelik politik tenkit saymaktadır. Anayasa gereği tarafsız ve adil davranması zorunlu olan hükümetin, uyuşmazlıkların çözümünde hakem olmak yerine, daima büyük sermayenin yanında yer alması, çözüm yerine çözümsüzlük, huzur yerine huzursuzluk, barış yerine kavgalı bir ortamın oluşmasına yol açmaktadır.”

SAĞLIK-İŞ'te Yönetim Kurulu Değişikliği...

Mustafa BAŞOĞLU

Genel Başkan Mustafa Başoğlu'nun dışındaki Yönetim Kurulu Üyeleri yeniden belirlendi

YUSUF ÇELİK
(Genel Başkan Yardımcısı)

M.ALİ TANRIVERDİ
(Genel Başkan Yardımcısı)

MUSTAFA AK
(Yönetim Kurulu Üyesi)

RIFKI YAYLACI
(Yönetim Kurulu Üyesi)

Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası Genel Başkan Yardımcıları Savaş Benli, H.Hüseyin Koç ve Genel Yönetim Kurulu üyesi A.Kadir Yüksel'in emekliye ayrılmaları üzerine, boşalan üyeliklere yedek üyeler getirildi.

Mustafa Başoğlu'nun Genel Başkanlığındaki yeni Sağlık-İş Yönetim Kurulu şu üyelere oluşuyor:

Genel Başkan Yardımcısı Yusuf Çelik, Genel Başkan Yardımcısı M. Ali TANRIVERDİ, Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa AK, Yönetim Kurulu Üyesi Rifki YAYLACI.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri BAŞOĞLU:

BUGÜNKÜ SIKINTILI ORTAMIN KAYNAĞI DEMOKRASİNİN İŞLEMEZ DURUMA SOKULMASIDIR...

TÜRK-İŞ üyesi sendikaların geçtiğimiz ay içerisinde düzenledikleri eğitim seminerlerine katılan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa Başoğlu, işçilere hitaben yaptığı konuşmalarda;

"Bugünkü sıkıntılı ortamın kaynağı demokrasinin işlemez duruma sokulması, çözümü de sistemin çağdaş hale getirilip işletilmesine dayanmaktadır.

Biz demokrasiyi sadece iş-

çi hakları bakımından değil, korunmaya muhtaç bütün vatandaşlar için savunageldik. Her şart altında yerine getirmeye çalıştığımız bu görevde ne kadar haklı olduğumuzu son yedi yıllık uygulamalar açıkça göstermektedir" dedi.

Mustafa Başoğlu, BASİSEN'in Zonuldak ve Samsun'da, MADEN-İŞ'in Zonguldak'ta, AĞAÇ-İŞ'in Yalova'da, TOLEYİS'in Bursa'da, HARB-İŞ'in Gölçük'te düzenlediği seminerlere katılmıştı.

TÜRK-ALMAN SÜREKLİ SENDİKA KOMİSYONU

İki gün süren toplantı sonunda yayınlanan bildiride Türkiye'deki şartlar değişmedikçe AT üyeliğinin hayal olacağı açıklandı

Toplantıya TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Genel Mali Sekreter Çetin Göçer, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan Balaban ile TÜRK-İŞ uzmanları katıldılar.

DGB TEMSİLCİSİ JOCHEN RICHERT ALMANYA'DAKİ Türk İşçilerine "ANAP'A OY VERMEMELERİ" Çağrısında Bulunacaklarını Söyledi...

Türk-Alman Sürekli Sendika Komisyonu 28-31 Ekim tarihleri arasında İstanbul'da toplandı.

Türk-İş Genel Başkanı Şev-

ket Yılmaz, Genel Mali Sekreteri Çetin Göçer, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan Balaban, Türk-İş Dış İlişkiler Müdür Yardımcısı Derviş Albayrak ve Sosyal Güvenlik Uz-

TOPLANDI

manı Avni Yazıcı'dan oluşan Türk heyeti ile Alman İşçi Sendikaları Birliği DGB Yönetim Kurulu üyesi Jochen Richert, DGB Yabancı İşçiler Daire Başkanı Karl-Heinz Goobels, Yabancı İşçiler Daire Başkan Yardımcısı Leo Monz, DGB Türk İşçileri Merkez Bürosu Yönetmeni Sırrı Mete Aksu, DGB Dış İlişkiler Uzmanı Heinz Matthiesen'den oluşan Alman heyeti, 11 maddeden oluşan gündem üzerinde görüştüler.

Toplantı sonunda ortak bir bildiri yayınlandı ve iki heyet başkanı basın toplantısı düzenlediler.

Alman heyeti Başkanı Richert, bir soruyu cevaplandırırken; Türkiye'de Özal hükümetinin işçi haklarına karşı duyarsızlığının uluslararası alanda bilindiğini kaydederek, "Federal Almanya'da çalışan Türk işçilerine 29 Kasım seçimlerinde ANAP'a oy vermeleri çağrısında bulunacağız" dedi.

Richert, işçi ve aileleri için vize sorununun kaldırılması, 6 aylık sürenin aile bütünlüğünü olumsuz etkilemesi nedeniyle mevzuattan çıkarılması için Alman hükümeti nezdinde girişimlerde bulunacaklarını da sözlerine ekledi.

Toplantı sonunda yayınlanan ortak açıklama ise şöyle:

**TÜRK-ALMAN
ORTAK
BİLDİRİSİ:**

Her yıl iki kez toplanarak, başta Federal Almanya'da çalışan Türk işçilerinin sorunları olmak üzere, ekonomik, sosyal ve siyasal konuları ele alan ve gerekli girişimleri kendi hükümetleri nezdinde yapan sürekli Türk-Alman Sendika Komisyonu, 29 Ekim 1987 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen görüşmelerin sonuçlarını Türk ve Alman kamuoyuna duyurmayı kararlaştırmıştır. Buna göre;

1- Türkiye ve Federal Almanya'daki ekonomik, siyasal ve sendikal gelişmeler karşılıklı bilgi alış-verişi şeklinde gündeme getirilmiştir.

TÜRK-İŞ heyeti adına bilgi veren Genel Başkan Şevket YILMAZ, siyasal iktidarın başta sendikal özgürlük olmak üzere, kamu özgürlükleri ve insan hakları önündeki engelleri kaldırma eğiliminde olmadığını, izlenen ekonomik politika ile işçilerin, memurların, emekli, dul ve yetimlerin tahammül edilmez bir yük altına girdiklerini, siyasi tansiyonun genel seçim nedeniyle kamuoyunu rahatsız eden boyutlara ulaştığını belirtmiştir.

Şevket YILMAZ; işçileri dışlayan bir politika izlediği için siyasal iktidara karşı çeşitli kampanyalar açtıklarını, TÜRK-İŞ'in eylem programı dışında 6 Eylül Halk Oylaması sırasında da yasaksız bir demokrasi için başarılı bir kampanya uygulandığını sözlerine eklemiştir.

Alman heyeti başkanı ve DGB Yönetim kurulu üyesi Jochen RICHERT, Türkiye'de demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla uygulanmamasının, başta Federal Almanya olmak üzere dost ülkelerde endişe verici olduğunu ifade ederek; bu şartların sür'atle değişmesi halinde, Türkiye'nin Uluslararası alandaki itibarının giderek zayıflayacağını belirtti ve "Avrupa Topluluğu, ülkelerin sadece ekonomik yapılarıyla değil, rejim yapılarıyla da yakından ilgilenmektedir. Türkiye'de insan hakları, sendika ve kamu özgürlükleri önündeki engeller kaldırılmadıkça, AT'ye üye olmak hayaldir" dedi.

2- TÜRK-İŞ ve DGB'nin aşağıda belirtilen konuların hayata geçirilmesi bakımından ilişkilerini karşılıklı dayanışma içinde yoğunlaştırması kararlaştırılmıştır.

A) Hiçbir ülkede triptik ücreti alınmazken, araçları ile Türkiye'ye giriş yapan türk işçileri ile aile fertlerinden Türkiye Turing Kulübü tarafından alınan 70 DM.'lik triptik ücreti, tam bir haraç niteliğindedir. Bu uygulamanın yürürlükten kaldırılması;

B) Bedelli askerlik uygulamasının yapısı, parası olanın çok kısa bir dönem askerlik yapması, parası olmayanın bu imkândan yararlanmaması gibi, çarpık bir tablo sergilemektedir.

Yurt içinde ayrı, yurt dışındaki insanlarımız için ayrı bedel talebi de adaletsiz bir uygulama olarak tespit edilmiştir.

Bedelli askerlik uygulamasının ya tümüyle kaldırılması, ya da sistemin adil bir temele oturtulması için gerekli girişimlerin yapılması;

C) Alman meslek eğitim sisteminin Türkiye'de uygulandığı iddiaları gerçek dışıdır.

Sendikaların da yönetim ve denetimde bulunduğu "Okul'da ve İşyerinde eğitim" sistemine sür'atle gidilmesi;

Bütün bunların dışında DGB'nin dile getirdiği Türkiye'nin Federal Almanya'daki Dış Temsilciliklerinin hiçbir gerekçe açıklamadan DGB üyesi bazı Türk vatandaşlarının pasaportlarına el konulması olayını, TÜRK-İŞ, hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan bir uygulama biçiminde niteledi ve bu gibi durumlarda gerekçenin açığa çıkartılması için gerekli girişimleri yapacağını bildirdi.

Türkiye'nin dıştaki prestijinin bu gibi hukuk dışı uygulamalarla sarsılmasına izin verilmemesi gereği, taraflarca benimsenmiştir.

TÜRK-İŞ ile DGB, yukarıda sıralanan konularda tam bir görüşbirliği içindedirler.

ULUSLARARASI KURULUŞLARIN, TÜRK-İŞ'E DESTEĞİ SÜRÜYOR

AFL-CIO, ÇALIŞMA RAPORUNDA DA TÜRK-İŞ'E VE TÜRKİYE'YE GENİŞ YER VERİLDİ

**Miami'de yapılan
AFL-CIO Genel
Kurulu'na
TÜRK-İŞ Genel
Eğitim Sekreteri
Mustafa Başoğlu da
katıldı.**

Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL-CIO) Genel Kuruluna sunulan Çalışma Raporu'nda Türkiye'deki sendikal durum geniş şekilde yer aldı. Bu arada, uluslararası üst düzey işçi kuruluşları, etkili çalışmalarından dolayı TÜRK-İŞ'e desteklerini sürdürüyorlar.

Miami'de geçtiğimiz hafta içinde yapılan genel kurula, çeşitli ülkelerden işçi temsilcileri ve uluslararası kuruluşların yöneticileri katıldılar.

AFL-CIO'nun Çalışma Raporu'nda, "Sendikalara Hücum" başlığı ile verilen bölümde Türkiye ile ilgili şu satırlara yer verildi:

AFL-CIO ÇALIŞMA RAPORU

"AFL-CIO, büyümekte olan bir işçi hareketini oluşturan Türk işçilerini selâmlar. AFL-CIO, bu büyümeye rağmen Türk sendikalarının askeri idare dönemlerinde baskıya maruz kaldığını, Başbakan Turgut Özal'ın sivil hükümeti tarafından da artan bir şekilde temelden çürütülmeye çalışıldığını da gözlemektedir.

Teşkilatlandırma, toplu sözleşme ve grev haklarını kısıtlayan ve 1983 yılında kabul edilen iş ya-

salarının sertliği, baskıcı hükümet ve işveren faaliyetleri neticesinde daha da sertleşmiştir. Hükümet, işçileri ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonunu (Türk-İş'i) dinlemeyi reddetmiştir. Polis, sendikal hürriyetleri ve diğer demokratik reformların yapılmasını isteyen Türk-İş'in düzenlediği gösterileri engellemiştir.

İşverenleri memnun etme isteğinde olan Türk hükümeti, ülkedeki sendikaları biryana bırakmış ve Türkiye'nin demokratik ve ekonomik ilerlemesini önlemiştir. AFL-CIO Türk-İş'i bu zor dönem-

**TÜRK-İŞ Genel
Eğitim Sekreteri
Mustafa Başoğlu
Amerika'nın Sesi
Radyosu'nun,
Türk çalışma
hayatıyla ilgili
soruları cevapladı.**

de olanca gücüyle desteklemektedir ve hiç sapmayan destek ve dayanışma için söz verir.”

Raporun bir başka bölümünde ise, şöyle denildi:

“Türkiye’de, demokratik işçi hareketi, demokratikleşme ve işçi reformları yönündeki isteklerine kulaklarını tıkayan hükümete karşı geniş tabanlı protestolar düzenlemiştir. ABD’deki yurttaşlık hakları devrimleri sırasında olduğu gibi, bu tür gösteriler ve toplumsal protestolar, gelecekteki değişikliklerin göstergesidir.”

BAŞOĞLU’NUN SÖZLERİ

Genel Kurulu konuk olarak izleyen Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa BAŞOĞLU**, konuk sendikacıların da katıldığı konferansta, Türkiye’deki işçi sorunlarını dile getirerek bu sorunların çözümünde uluslararası desteğin çok önemli katkıları olacağını söyledi.

AFL-CIO Genel Başkanı **Kirkland**, Mali Sekreter **Donaheu**, **ICFTU** Genel Sekreteri **Vanderken**, **ETUC** Genel Sekreteri **Wathias** ve bazı Amerikalı sendika yöneticileri ile de ikili görüşmelerde bulunan **Mustafa Başoğlu** Amerikanın Sesi Radyosu muhabirinin Türk Çalışma hayatı ve işçi sorunlarına ilişkin sorularını da cevaplandırdı.

Bu gezinin, özellikle yaptığı temaslar bakımından, çok olumlu geçtiğini belirten **BAŞOĞLU**, “Demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla yeniden işlerlik kazanması ve işçi sorunlarının çözümünde Türk-İş’in yaptığı çalışmalar ve bu çalışmaların öncüsü Genel Başkanı **mız Şevket YILMAZ**’ı uluslararası sendika çevrelerinin yakından izleyip takdir etmeleri, haklı mücadelemize verilen desteğin bundan sonra da devam edeceğini bizzat ifade etmeleri beni son derece memnun etmiştir” dedi.

129 Gün Süren Grev Bitti...

3500 Deri İşçisinin onurlu mücadelesi anlaşmayla sonuçlandı

Deri-İş Sendikası ile deri işverenleri arasında çıkan uyuşmazlık sonucu 129 gün süren ve zaman zaman yargı önüne giden deri iş grevi anlaşmayla sonuçlandı. Sözleşmeyle işçilerin günlük ücretlerine 1. yıl 2 bin, 2. yıl 2 bin 50 lira zam yapılırken, Disiplin Kurulu Başkanlığı’nın işçi ve işveren temsilcilerince sırayla yapılması kabul edildi.

Kazlıçesme deri fabrikalarında 129 gün devam eden grev, tarafların anlaşmaya varması ile noktalandı.

Deri-İş Sendikası ile Deri İşverenleri Sendikası arasında varılan anlaşmaya göre grevci işçilerin yevmiyelerine 1. yıl 2000 ve 2. yıl 2050 liralık artış sağlandı. İlk kez bir toplu sözleşmede, iş güvencesinde çok önemli olan disiplin kurulunda değişimli olarak işveren ve sendika temsilcilerinin başkanlık yapması yöntemi ile eşitlik sağlandı.

Sözleşmeyle yeni haklar olarak, 4 ikramiyeye ek olarak yılda 100 bin lira yıpranma ücreti (2. yıl 120 bin lira) ayda 18 bin liralık erzak yardımı, devlet memuru ölçüsünde aile yardımı 23-25 bin lira eğitim yardımı, 35'er bin lira bayram ve izin yardımı, gece çalışmalarına % 10 zam, arife günleri için ücretli izin gibi çeşitli akçalı hakları yeni toplu sözleşmeye girdi.

Deri-İş Sendikası Başkanı **Yener KAYA**, son günlerde

Deri-İş Genel Başkanı YENER KAYA, toplu sözleşmenin anlaşmayla sonuçlanmasından memnurluk duyduğunu belirterek, “**Yiğit deri işçisi kardeşlerim onurlu bir mücadele verdiler...**” dedi.

aralıksız süren görüşmelerin anlaşma ile sonuçlanmasından memnurluk duyduklarına işaret ederek, “**Deri İşçilerinin onurlu, kararlı, inançlı ve hak mücadelesi başarı ile sonuçlandı.**

Yiğit Deri İşçisi Kardeşlerim, onurlu bir mücadele vermişlerdir” dedi.

Kazlıçesme deri fabrikaları için iki taraf sendikanın yürüttüğü toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varılamaması üzerine karşılıklı grev ve lokavt kararları alınmıştı. Deri-İş Sendikası, 24 Haziran günü 33 işyerinde greve gitmişti. Deri İşverenleri Sendikası ise 30 Haziran günü 117 işyerinde lokavt uygulamıştı.

İLGİNÇ BİR FON UYGULAMASI ve KANUNA AYKIRI BİR KESİNTİ

- ★ *Devlet memurları ve kamu görevlilerinin Ekim 1987 maaşlarından kesilen sigorta primleri, 506 sayılı kanuna aykırı olarak fazladan kesilmiştir.*
- ★ *Karşılıksız ve haksız toplanan bu primler, KHK'nın önemli özelliklerinden biri olduğu kadar, yeni bir fon oluşturmanın tipik bir örneğidir.*

H. AVNİ YAZICI

TÜRK-İŞ
SOSYAL
GÜVENLİK
UZMANI

289 sayılı 'Devlet Memurları ile Diğer Kamu Görevlilerinin Aylıklarının Ödeme Zamanının Değiştirilmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname' 10 Eylül 1987 tarihinde yayınlanarak, yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

KHK'nın 5. maddesi, gerekli düzenlemeleri yapmaya ve uygulamadan doğacak tereddütleri gidermeye Maliye ve Gümrük Bakanını yetkili kıldığından, Maliye ve Gümrük Bakanlığı 100 seri nolu tebliğini, yine Sosyal Sigortalar Kurumu da kendi tatbikatını bu tebliğ doğrultusunda yönlendiren 3620 sayılı genelgesini yayınlamıştır.

KHK ay kavramını değiştirmekte, aylık ve ücretlerin ödenmesinde "Ay" deyimi, bir ayın 15'inden, müteakip ayın 15'ine kadarki dönemi kapsamaktadır. Böylece, Devlet Memurları ile diğer kamu görevlilerinin aylık ve özlük haklarına ait kanunlar ve diğer mevzuatta yer alan

"Aybaşı" deyiminden de her ayın 15'nin anlaşılacağını, ücretlerini çalıştıktan sonra alan işçiler için ay sonunu her ayın 14'ü olarak, peşin alanlar için de diğer kamu görevlileri gibi dü-

zenlemiş, ilk uygulaması ise Ekim/1987 ayında yapılmıştır.

KHK ve İŞÇİLER

Maliye ve Gümrük Bakanlığı tebliğinin 2/a maddesi, geçiş döneminde kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan işçilerin 14 Ekim 1987 tarihi itibarıyla hak ettikleri ücretler ve ücretlerle birlikte aynı bordro üzerinde gösterilmek suretiyle ödenmesi mutad olan sair hakedişlerine, bu işçiler 16 gün daha çalışmış gibi varsayılarak hesaplanacak ücret ve diğer hakedişlerinin ilavesi suretiyle bulunulacak miktarın ücret olarak ödenmesini amirdir.

Yine, kamu kurum ve ku-

ruluşlarında 506 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan işçilere 14 Ekim 1987 tarihinde yapılan bu ödemenin tamamının 506 sayılı Kanununun 77/a maddesine göre, sigorta primine tabi tutulması öngörülmüştür.

Yapılmak istenen düzenlemeyle varılmak istenen sonucun, çalışanları ilgilendiren en önemli yanı, Ekim/1987 ayında 2 ayrı teyizde bulunulması hususudur.

Yani bir başka deyimle KHK kapsamına giren kamu çalışanlarına 15 günlük maaş ve ücretleri ile diğer yan ödemeleri tutarında bir defaya mahsus olmak üzere fazla ödemede bulunulmuş olmasıdır.

SOSYAL SİGORTA UYGULAMASI

506 sayılı Kanununun 77. maddesi uyarınca, sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayıları, aynı zamanda prim ödeme gün sayılarını gösterir. Prim ödeme gün sayıları ve sigortalılık süresi, sigortalıların Sosyal Sigortalar Kanunundan doğan her türlü sosyal haklarının kullanılmasında en önemli iki faktördür.

Yine, Sosyal sigorta işlemleri Yönetmeliğe göre işverenler, çalıştırdıkları sigortalıların sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançlar toplamını, prim ödeme gün sayılarını ve gerekli diğer bilgileri gösteren 4 aylık sigorta primleri bordrosunu yılda üç defa Kuruma vermekle yükümlü kılınmıştır. Yeni düzenlemede ise, prim ödeme gün sayılarınının 1987 yılı 3 ncü dönem 4 aylık sigor-

ta prim bordrolarında nasıl gösterileceği hususu açık değildir. Çünkü, tebliğin 10/a maddesindeki örneğe göre Ekim ayının ilk 14 gününde 10 gün çalışan ve günlük ücreti onbin lira olan bir sigortalıya 14 Ekim 1987 tarihinde 26 günlük ücreti karşılığı brüt 260 bin lira ödeme yapılarak sigorta priminin de bu miktar üzerinden kesilmesi gerekmektedir.

Yıl, 360 gün olduğuna ve bu sürenin kısaltılması ve uzatılması mümkün bulunmadığına göre, Ekim/1987 ayı ücretlerinin tamamının, ayrı ayrı ve prim ödeme gün sayısı dikkate alınmadan sigorta primine esas tutulması sigortalıya bir hak getiren değil, 14 günlük prim ödeme gün sayısı karşılığında üst sınırdan veya üst sınıra yakın kazançlar üzerinden sigorta primi ödemesini gerektiren bir uygulama olarak görülmektedir. Maalesef bu uygulamada çalışılan veya çalışılmış gibi kabul edilecek gün ve süre yoktur. Ayrıca, ödeme aynı işveren tarafından yapıldığından, 77 nci maddenin son fıkrasına göre yapılmış bir ödeme olarak da kabulü mümkün değildir.

Özetle ve önemle belirtiyorum ki, sigortalılar ücretlerini ister peşinen aybaşlarında, isterse işlemiş olarak ay sonlarında almış olsunlar. Ekim/1987 ayında maaş aldıkları ücretlerinden sigorta primleri, 506 sayılı Kanununun esas ve ruhuna aykırı olarak fazladan ve fuzulen kesilmiştir.

Örneğin: 1 Ekim ve 14 ekim tarihlerinde yapılan ödemeler ayrı ayrı Ekim ayı kazançları toplamına eşitse de, Ekim ayının ilk 14 gününe ait ödemelerdir. Bu şekilde değerlendirilmesi gerekir. 1 Ekim ile 31 Aralık arasında 90 gün prim ödeme gün sayısı vardır.

Bizim değerlendirmemiz, bu esasa dayanmaktadır. 15 Ekim tarihinde yapılan ve 14 Kasım tarihinde yapılacak ödemeler ise, Ekim-Kasım aylarına ait 30 günün ödemesidir. O halde geçiş dönemine ait ilk ödemelerin (1 Ekim, 14 Ekim tarihlerinde yapılan) üst sınıra göre $14.934 \times 14 = 209.076$ liralık kısmından sigorta primi kesilmesi icap etmektedir. Aksi uygulama ile üst sınırdan prim ödeyen bir sigortalıdan, işçi-işveren hissesi dahil 82.436 lira (asgari prim oranına göre) fazla tahsil edilmiş olmaktadır. Bu miktarın 33.452 lirası sigortalılardan fazla kesilen sigortalı hissesidir. Sosyal sigorta istatistiklerine göre 1986 yılında kamuda 815.571 kişinin çalışmakta olduğu dikkate alındığında, bu KHK uygulaması ile toplanan fuzuli primin tutarı kendiliğinden anlaşılır.

SONUÇ

KHK ile aybaşları her ayın 15'i, ay sonları da 14'ü olarak düzenlendiğine göre, geçiş dönemi uygulamasının varsayımlara dayandırılmaması, birlik ve beraberliğin sağlanması ve karışıklıklara meydan verilmemesi için de, sosyal sigorta primlerinin teyidelerin yapıldığı ay başları ve ay sonlarına ve prim ödeme gün sayılarına göre yapılmasındaki yasal zorunluluğun unutulmaması gerekirdi.

Fon biriktirme, hükümetimizin işbilen ve iş bitiren özelliklerinin tabii bir sonucudur. Kuruluşları karşılıksız ve haksız toplanan primlerle güçlendirme uygulaması, bu KHK'nin önemli özelliklerinden olduğu kadar, yeni bir fon biriktirmenin tipik bir örneği olarak görülmektedir.

KANUNDAKİ BİR BOŞLUK VE SÜPER EMEKLİLİK ALDATMACASI

Osman Nuri TEKMAN
Sosyal Güvenlik Uzmanı

Bugün prime esas aylık kazancı 448 bin 020 lira olan sigortalıların hemen hepsinin emeklilerinde, "Süper Emeklilik Kanunu" olarak nitelenen 3395 sayılı Kanunla, ortalama % 70 oranına göre, sosyal yardım hariç ($6400 \times 70 \times \%70 =$) 313.600.- lira aylık aylığı alacağı izlenimi yaratılmıştır. Oysa kanuna göre bu miktar aylığı, ancak Süper Emeklilik Kanunu olarak nitelenen 3395 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 9.7.1987 gününden önce 1. derece 9. kademe-den emekli olanlardan, parası olup, süper emeklilik için başvurmuş ve geçici göstergenin 1. derece 5. kademesi için saptanan 5000 geçici gösterge sayısına göre % 20 üzerinden beş yıllık prim tutarı ($5000 \times 70 \times \%20 \times 5 \times 12 =$) 4.200.000.- lirayı Sosyal Sigortalar Kurumu'na ödeyen emekli, malûl, dul ve yetimler alabileceklerdir. Bunlar dışında süper emeklilik yasası, hiçbir sigortalıya, hiçbir şey getirmemiştir diyebiliriz. Zira bunlar dışındaki emeklilere, malûllere, dul ve yetim-

lere hiçbir ödeme artışı gelmemiş; aksine bundan sonra emekli olacaklardan bir şeyler götürmüştür. (örneğin, aylık oranın da 5000 gün prime %60 oranı bazı, aynı oranda prim ödenmesine rağmen, süper emeklilikte %50'ye indirilmiş bulunmaktadır).

3395 sayılı Kanuna göre borçlananlar dışında, ilk süper emeklilik aylığı 1988 yılında bağlanacaktır. Kanunun yürürlüğe girdiği 9.7.1987 tarihinden itibaren aylık tavan 448.020.- lira kazanç üzerinden prim ödeyen bir sigortalının 1988 yılında emekli olması halinde, emekli aylığına esas alınacak beş yıl (1983, 1984, 1985, 1986 ve 1987) kazancı toplamı, hep tavadan prim ödenmesi halinde 6.114.028.- lira olup, yıllık ortalama 1.222.805.- lira tutacaktır. Bu miktar 1988'de emekli olanlar için düzenlenecek üst gösterge tesbit tablosunda 10. derece 9. kademeye yakın geleceğinden, gösterge sayısı 2100 üzerinden emekli aylığı alacaktır ki, aylık oranının %70 olduğunu kabul edersek, (%70 oranı için, 5000 günün karşılığı %50 esasından 9.800 gün, diğer bir deyimle 27 yıl 2 ay 20 gün fiilen prim ödemiş olması gerekir) aylığı, sosyal

yardım hariç, ($2100 \times 70 \times \%70 =$) 102.900.- lira olacaktır; yani emekli 313.600.- lira aylık alamıyacaktır.

Önümüzdeki yıllarda, ekonomik istikrarın olduğunu ve bu nedenle önümüzdeki yıllar için 70 katsayısının aynen devam ettiğini varsayarak, 9.7.1987'den sonra hep aylık kazancı 448.020.- lira üzerinden prim ödeyenlerden 1989'da ve bundan sonraki yıllarda emekli olacakların aylıklarının da yapılan hesaplar neticesi:

1989'da emekli olacaklar için 3050 göstergeden ($3050 \times 70 \times \%70 =$) 149.450.- lira,

1990'da emekli olacaklar için 3950 göstergeden ($3950 \times 70 \times \%70 =$) 193.550.- lira,

1991'de emekli olacaklar için 5000 göstergeden ($5000 \times 70 \times \%70 =$) 245.000.- lira,

1992'de 9.7.1992'den önce emekli olacaklar için 6000 göstergeden ($6000 \times 70 \times \%70 =$) 294.000.- lira

olacağı meydana çıkmaktadır.

9.7.1992'den sonra emekli olacaklarda, bu ke-

re yasanın ek madde 2'nin ikinci fıkrasının "Emekliliğine 5 yıldan fazla süre bulunanlardan üst gösterge tablosuna göre malûllük ve yaşlılık aylıkları ile bunların haksahiplerine bağlanacak ölüm aylığının hesabına esas alınacak gösterge, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş hizmet sürelerinin ortalamasına göre tesbit edilir" hükmü işleyecektir. Bu hükme göre, beş yıldan fazla süreye ait prime esas kazanç ortalamasının, emeklilik talep tarihinden önceki beş yılın prime esas asgari ve azami kazançlarına göre düzenlenen ve sigortalının bu beş yılın içindeki eski kazançlarının bu beş yılın son yılı düzeyine çıkarmasını amaçlayan gösterge tesbit tablosunda, beş yılı aşkın sürenin prime esas kazançlarının yıllık ortalamasının aranması sonucu amaçlanana ulaşamayacak; sigortalılar daha düşük göstergeden emekli olacaklardır.

Bir an için gösterge ve üst gösterge tesbit tablolarının beş yıl değil, emekli olacak sigortalının prime esas kazançlarının ilgili olduğu tüm yılları kapsayacak şekilde yapılmasını sağlayan bir madde değişikliği yapıldığını kabul etsek, o halde de, hemen hemen hiçbir sigortalının üst gösterge tablosunda 1. derece 5. kademenin karşılığı olan 6400'e ulaşmış, ortalama aylık oranı %70 üzerinden ve bugünkü değerlerle, sosyal yardım zammı hariç, 313.600.- li-

radan emekli olması mümkün olamayacaktır. Zira bu göstergeye erişebilmek için sigortalının ilk işe girdiği günden, emekli olacağı güne kadar hep tavandan kazanç sağlayıp prim ödemesi gerekir; oysa hemen hemen hiçbir sigortalı ilk işe girdiği gün tavan ücretle işe başlayamaz;

Duruma diğer bir açıdan baktığımızda: 4.200.000.- lira prim ödeyen emeklinin aylığındaki 245.000.- lira artışa göre, verdiği para, 18 emekli aylığı farkını karşılayacak veya 245.000.- lira aylık farkının, ödenen paranın faizi ile karşılanmasını düşünürsek, bunun için aylık faiz ödemeli yılda %70'den fazla bir faiz sağlanması gerekecektir ki; Sosyal Sigortalar Kurumu'nun bugün böyle bir faiz veya gelir sağlaması mümkün değildir. Ayrıca katsayı arttığında 18 aylık süre kısılacak veya faiz %70'in üzerine çıkacaktır. Bu halde Kurum bir süre sonraki aylıkları, sigortalıların ödediği 4.200.000.- liranın dışında bir parayla ödemek zorunda kalacaktır.

Bu durum, sigortalılar için birikim sisteminin işlemeyeceğini yani ödedikleri 4.200.000.- lira ile bunların aylıklarının karşılanamayacağı ve bu nedenle kendiliğinden dağıtım sisteminin işleyeceğini yani süper emeklilere ödenen fark aylıkların, 9.7.1987'den itibaren 132.000.- liradan fazla kazanç sağlayanlardan 448.020.- liraya kadarki kazançlarından alınan %20 oranındaki primlerle karşılanacağı ortaya çık-

maktadır. Dağıtım sisteminin esasına göre, alınan bu fazla primlerden doğan gelirin, tüm emekli, malûl, dul ve yetimler arasında belli bir oranda dağıtılması gereklidir; bu yapıldığında eşitlik sağlanmış olur. Oysa, bu yasa ile böyle bir dağıtım yapılmamış, belli bir gruba belli şartlarla bir dağıtım yapılmış, bu suretle bir eşitsizlik ve haksızlık doğurulmuştur. Bu nedenle, aylık 132.000.- liranın üzerindeki kazancından prim ödeyen sigortalının, 1. derece 9. kademedem emekli olan babasının 4.200.000.- lirayı ödeyemesi sonucu emekli aylığında hiçbir artırma yapılmamasına karşı isyanını haklı bulmak gerekir.

En önemlisi, yasanın getirdiği hükümler ile, bir süre sonra, aylık bağlamada prime esas son beş yıl kazancı ortalaması yerine, primi ödenmiş hizmet süreleri kazancının tümünün ortalamasının esas alınması ve enflasyon neticesi ücretlerin itibari değerlerinin artması sonucu en düşük aylık ücretin, günümüz itibari ile (1700 x 70 =) 119.000.- liraya ulaşmasından itibaren, normal gösterge kendiliğinden yürürlüğünü yitireceğinden, bu suretle artık üst göstergeden aylık bağlanması yoluna girileceğinden ve ayrıca aylık oranında da 5000 gün prime karşı %60, yerine %50'ye geçilecek ve netice olarak "Süper emeklilik şaşıarak altında" aylıkların hesabında tüm kazanç ortalaması alınması ve 5000 güne karşın %50 bazına inilmesi amacına ulaşılmış olunacaktır.

YETKİ TESPİTİNDE SENDİKAYA ÜYELİĞİ YASAKLANAN İŞÇİLERİN DURUMU

İbrahim EŞMELİOĞLU

İş Müfettişi

2821 Sayılı Sendikalar Kanunu ile 2495 sayılı Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunda; sendikaya üye olmaları yasaklanan işçilerin, toplu iş sözleşmesi bağitlemek amacıyla yapılan başvurular sırasında aranan yüzde on ve salt üye çoğunluğunun tespitinde dikkate alınıp alınmayacağı incelememizin konusunu oluşturmaktadır.

YARGITAY KARARI

Konuya ilişkin olarak Yargıtay 9. H.D.'nce verilen ve sonucuna katılmadığımız kararda şöyle denilmektedir: "İş Kanunu'nun 1. maddesinde 'işçi, hizmet akdine dayanarak herhangi bir yerde ücret karşılığı çalışan kimse olarak' tanımlanmıştır. Bir kimsenin öğrenci ve avukat olması öğrencilik dışında herhangi bir işte hizmet akdiyle ücret karşılığı işçi olarak çalışmasına engel değildir. Çoğunluk tespitinde öğrenci ve avukatın işçilik için yasanın öngördüğü bu şartlardan herhangi birinin gerçekleşmediği ileri sürülemez. Öbür taraftan 2821 sayılı Kanunun çoğunluk tespitini düzenleyen 12. maddesinde işyeri veya işyerlerinde çalışan işçilerden söz edilmiş, sendikaya üye olanlar veya olmayacaklar gibi bir ayırımdan söz edilmemiştir. Bu sebeple

Sendikalar Kanununa göre öğrencilerin sendikaya üye olmalarını konusundaki yasak kuralı çoğunluğun tespitinde nazara alınmaması icap eder. Daha açık bir karşıt deyimle bunların çoğunluk tespitinde işyerinde çalışan işçiler olarak kabul edilmesi ve hesaba katılması gerekir. Yapılan incelemede bunlar da dahil işyerinde 48 işçinin çalıştığı tespit edilmiştir. Sendikanın üye sayısı ise 23 işçiden ibarettir. 2822 sayılı Yasanın 12. maddesine göre çoğunluğu temsil edebilmesi için yarımından bir fazlası olan 25 üyesi bulunması icap eder. Sendikanın böyle bir çoğunluğu bulunmadığı anlaşıldığından itiraz davasının reddi gerekirken yazılı hesaplama ile itirazın kabulü doğru görülmemiştir." (12.1.1986 T., E. 4206, K. 4952)

İNCELEME

A) Anayasa Hükümleri Açısından

Anayasa'nın 51. maddesi sendika kurma hakkını işçilere tanıırken; "İşçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için..." şeklindeki hükmüyle hangi amaçla sendikaların kurulacağını ve faaliyet göstereceğini açıkça ifade etmiş bulunmaktadır. Hiç kuşkusuz, işçilerin sendikalara üye olmak suretiyle bu kuruluşlarda toplumlarının da aynı amaca yönelik olduğunu belirtmek gerekmektedir.

Öte yandan, yine Anayasa'nın 53. maddesine baktığımızda; "Toplu iş sözleşmesi hakkı"nın öngörülmesindeki amacın, yukarıdaki amaç kavramı ile aynı olduğunu görmekteyiz. Maddeye göre; "İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler".

Her iki maddenin birlikte incelenmesinden çıkan sonuç ise, Anayasal birer hak olan "Sendika kurma (ve sendikaya üye olma) hakkı" ile "Toplu iş sözleşmesi hakkı'nın gerek amaç ve gerekse bu amacın gerçekleştirilmesinde birbirinden ayrı düşünülmemeyeceği şeklindedir. Gerçekten de, Anayasa'nın tanıdığı toplu iş sözleşmesi bağitleme hakkı işçiler için söz konusu edildiği halde, bu hakkın kullanımını sendikalara bırakılmakta, böylece işçilerin sendikalara üye olmak suretiyle toplu pazarlık gücünü oluşturmaları ve bu gücü tek elde, yani sendikalarda toplamaları ilkesi kabul edilmektedir.

O halde, sendikalaşma hakkına özel kısıtlamalar getirilerek sendikalara üye olmaları yasaklanan ve bu yüzden de üyelik ilişkisi kurarak toplu iş sözleşmesinin bağitlanmasına katkı sağlaması yasalarca engellenmiş olan işçilerin, çoğunluk, nisabında da dikkate alınmaması gerekmekte ve bu husus, üyeliğe getirilen sınırlamanın (yasaklayıcı kuralın) doğal bir uzantısı ve sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

B) Yasa Hükümleri Açısından

2821 sayılı Sendikalar Kanunu işçi sendikasına üyeliği belli esaslara bağlayarak bunlar arasında **üyelik yasağı kapsamına girmemeyi** de şart koşturmuştur (md. 21). Keza aynı yasak, 2495 sayılı Yasanın 21. maddesinde de yer almakta ve özel güvenlik teşkilâtı personelinin işçi sendikalarına üye olmaları engellenmektedir.

Üyeliğin kesin hükümlerle yasaklanması, sadece bir hakkın sınırlanması gibi görünmekte ise de, bunun ötesinde öngörülen sınırlamanın yarattığı değişik türde yansımalar da bulunmaktadır. Bunlardan biri, anılan işçilerin, sendikaların kuruluşuna ve yönetimine katılmamaları ve faaliyetlerinden de yararlanamamalarıdır. Bunun sonucu olarak da, bu statüye sahip işçiler, hem sendikanın **temsil yeteneği kazanmasında** aktif ya da pasif hiçbir rol oynamamakta hem de yasa gücüyle sendikaların **etkileme ve etkilenme alanının dışında** tutulmuş olmaktadırlar.

Konumuzun ağırlık noktasını oluşturan 2822 sayılı Yasanın 12 ve 13. maddeleri ise; toplu iş sözleşmesi bağlatmak amacıyla yapılan başvurularda yetki için iki koşulun birarada bulunmasını gerekli kılmaktadır. Bunlardan ilki, **işkolunda çalışan işçilerin yüzde onunu**, diğeri ise **işyeri veya işyerlerinde çalışan işçilerin yarısından fazlasını** üye kaydetme koşuludur. Başka bir anlatımla, Yasa işçi sendikasına demektedir ki: Önce faaliyet gösterdiği işkolunda çalışan işçilerden en az % 10'unu üye kaydedeceksin, sonra da hangi işyeri veya işyerlerinde toplu iş sözleşmesi bağlatılacaksa oradaki işçilerin % 51'ini üye kaydedeceksin; bu yükümlülüklerini yerine getirdiğin takdirde sözleşmede taraf olma yetkisini kazanır ve sendikana üye olmakla

sana temsil gücü veren işçiler adına toplu pazarlık masasına oturabilirsin.

Yasanın emredici nitelikteki üye çoğunluğuna ilişkin hükmünü yerine getirirken, aynı anda şu soru da gündeme gelmektedir: Burada üye çoğunluğunun tespitinde üyeliği yasaklananlar da dahil olmak üzere işyerinde çalışan tüm işçi sayısı mı, yoksa üyeliği yasalarca engellenmemiş işçi sayısı mı esas alınacaktır? Bu sorunun çözümü konusunda Yasanın hiçbir hüküm öngörmemesi farklı yorumlara açık olduğundan, **toplu iş sözleşmesi hakkının varlığını sürdürülebilirliği için amaca ve gerçeklere uygun bir çözümün benimsenmesi** büyük önem taşımaktadır.

Gerek sorunu ve gerekse sorunun çözümünü kolaylıkla ortaya koyabilmek için çarpıcı olduğu kadar yaşanan şu örnek olayı da sunmakta yarar umuyoruz: "30 işçinin çalıştığı bir işyerinde 20 öğretmen ile 10 müstahdem ve idarî personel bulunmaktadır". Bu örneğe göre, işçi sendikasının işyerindeki üye salt çoğunluğunu kazanabilmesi nasıl gerçekleşecektir? Şayet, Yasanın aradığı yarından bir fazla üye çoğunluğu olan 16 sayısını bulmak için üye kaydedilmesi zorunlu ise, 20 öğretmenin Yasanın 21. maddesindeki yasak uyarınca sendikaya üye olamayacağı gözönünde tutulduğunda, diğer 10 işçinin tamamı üye kaydedilse dahi bu işçiler adına toplu iş sözleşmesi bağlatılması hiçbir zaman söz konusu olamayacak demektir. Sadece Yasanın lâfzıyla yorum yapıldığında varacağımız sonuç bu olmaktadır.

Oysa, sorunun çözümünde; yorumun temel araçlarından olan sistematik, mantık, amaç, mukayese ve hukukun genel ilkeleri gibi araçlara başvurulmasına da ihtiyaç vardır. Bu nedenle, Yasanın 12 ve 13. maddelerinde sözü edilen çoğunluk

hükmünü yorumlarken, 21. maddedeki yasak hükmünü de sistematik çerçevede ele almak, ayrıca mantık adı verilen düğünsel çabaları ilmi esaslara dayandırmak ve nihayet amaca uygun yöntem ile mukayese yaparak hukukun genel ilkelerini de gözönünde bulundurmak suretiyle sonuca ulaşmak, sanırım en doğru çözümü bulmamızı mümkün kılacaktır.

Öte yandan, her ne kadar **açıklık halinde yorum yapılamayacağı** genel bir kural ise de, hükmün açık olup olmadığı yargısı da subjektif bir nitelik arz etmekte, bazen açık gibi görünen hükmün, özellikle uygulamada bir sorun çıkması üzerine yoruma başvurulduğunda, sanıldığı kadar açık olmadığı görülmektedir. Çünkü, yasakoyucu yasayı hazırlarken, gerçekleşmesi ihtimal dahilinde olan tüm olayları gözönünde tutamayabilmektedir. Böyle durumlarda ise, yasa hükümlerinin iç ve derin anlamını bulamadığımız takdirde, sadece metne bakarak varacağımız sonuç yanıltıcı olabilmekte ve giderek gerçeklerden uzaklaşmamıza yol açabilmektedir.

Yasakoyucunun gerçek iradesini bulma çabasında, toplu sözleşme hakkını düzenleyen Anayasa hükmü ile 2821 ve 2822 sayılı Yasa hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi, hepsinden önemlisi de toplu sözleşme hakkını bahşeden Anayasa hükmünün hiçbir sonuç doğurmayacak şekilde yorumlanması, yani bu hakkın ortadan kalkması sonucunu doğurabilecek yorum yönteminin benimsenmesi ve üye çoğunluğunun tespitinde sendikalara üye olamayacak işçilerin nisap dışı tutulması gerekmektedir. Esasen, üyelik çoğunluğunu getiren yasakoyucunun gözönünde bulundurduğu temel kural, işçilerin hür iradelerini kullanmak suretiyle üye olup olmadıklarına göre çoğunluğu tespit

etmek olmalıdır. Bu bakımdan, üyeliği yasalarca engellenmemiş durumdaki işçilerin iradelerinin çoğunlukta esas alınması, üyelik için iradelerini kullanamayan işçilerin ise nisap dışı tutulmasında zorunluluk bulunmaktadır.

Vardığımız bu sonuç, diğer mevzuatlarda, sözelimi yerel ve genel geçim mevzuatında da aynı olup, burada dahi uygulanma yeterliliğine sahip olmayanlar hiçbir şekilde nisaba dahil edilmemekte, gerek seçim için öngörülen baraj sisteminde, gerekse oy çoğunluğunun hesabında demokratik olan bu kural benimsenmektedir.

Diyebiliriz ki, mademki 2821 sayılı Yasa bazı nitelikteki işçileri kapsamı dışında tutmuştur, öyleyse yalnızca bu işçiler adına hareket ederek sendikaların toplu iş sözleşmesi hedefine ulaşma yolu da kapalı kalacak; bu gerçekten hareket edildiğinde ise, üye olma yeterliliği yasalarca engellenen ve toplu iş sözleşmesi akdetmek de dahil olmak üzere, tüm sendikal faaliyetlerde **etki alanı dışında** tutulan işçileri, oy çoğunluğu hükmünde nisaba dahil etmek, onları yasanın menettiği etki alanı içine tekrar çekmek anlamına da gelebilecektir. Bir başka deyişle, bir taraftan sendikaya, yasak hükmü nedeniyle bir kısım işçilerin üye olmaları engellenirken, öbür taraftan da bu statüdeki işçilerin üye çoğunluğuna ilişkin nisapta dikkate alınması, sanki kendi iradeleriyle üye olmamışlar gibi değerlendirilerek çelişik ve hatalı bir yargıya ulaşılmaktadır.

Değınmek istediğimiz bir başka nokta ise, Yasanın aradığı % 51 üye çoğunluğu oranına ilişkindir. Örneğin, 100 işçinin çalıştığı bir işyerinde Yasanın aradığı % 51 oranını uyguladığımızda, sözleşme yetkisini alabilmek için 51 işçinin üye

kaydedilmesi gerekeceği kuşkusuzdur. Ancak, aynı işyerinde üye olma yasağı kapsamına giren 20 işçi varsa, o takdirde kalan 80 işçiden 51'i üye kaydedilecek ise, nisap da kendiliğinden $51 : 80 = \% 63,75$ oranına yükselecektir. Bu yorum şekli benimsendiğinde, işyerinde üyelik yasağı kapsamına girenlerin varlığına ve sayısına bağlı olarak % 51 oranının da değişeceği, bunun da eşitlik ilkesine aykırı düşeceği açıktır. Yasanın adalette bunalım yaratacak böyle bir sonucu istediğini varsaymak mümkün değildir.

Bundan başka, gerek Anayasa ve gerekse 2821 ve 2822 sayılı Yasalarla güvence altına alınan sendikaya üye olma hakkı ile toplu iş sözleşmesi hakkının birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu, birinin yokluğu durumunda diğerinden de söz edilemeyeceği ortadadır. Gerçekten de, bir işyerinde çalışanların tümü sendikaya üye olamayacak statüye sahip ise, orada toplu iş sözleşmesi yapılamamaktadır.

Ancak, bu statüye sahip işçiler işyerinde çalışanların tümünü değil de bir bölümünü oluşturuyorsa, Yasa bu tür işyerlerini toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında tutacak bir düzenlemeye yer vermediğinden, toplu iş sözleşmesi hakkının korunması ve varlığı için yasak kapsamı dışında kalan işçilere sözleşme bağlatılma imkânının açık tutulması Yasanın özüne uygun düşecektir.

SONUÇ

Yasal çerçevede ve gerçeklerin ışığında ele alarak yaptığımız incelemeye göre vardığımız sonuç; 2822 sayılı Yasanın aradığı % 51 üye çoğunluğunun hesabında gerek 2821 ve gerekse 2495 sayılı Yasalar uyarınca sendikaya üye olmaları yasak-

lanan işçilerin dikkate alınamayacağı doğrultusundadır.

Kanımızca, bu statüye sahip işçilerin grev oylamasına katılabilmelerine ve hatta dayanışma aidatı ödeyerek toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmelerine engel bulunmaması dahi sonuçta etkili değildir ve bu durumdaki işçilerin nisaba dahil edilmesi için de bunların haklı bir gerekçe oluşturmaları söz konusu olmamalıdır.

Bu sonuç, toplu iş sözleşmesi hakkının varlığı kadar demokratik nizamın gerekleri ve sendikal özgürlük ilkeleri bakımından da büyük önem taşımaktadır. Aksini düşünmek, hem hakkın varlığını ortadan kaldıracak ya da en azından ciddi bir biçimde kısıtlayacak hem de yasak kapsamına giren işçilerin, diğerlerinin haklarını yasal dayanaktan yoksun bir şekilde dolaylı biçimde engelleme gibi olumsuz bir sonucun doğmasına yol açabilecektir.

DEMİRYOL-İŞ Eskişehir Şubesi'nde Yönetim Değişikliği...

Demiryol-İş Sendikası Eskişehir Şubesi'nin geçtiğimiz ay içerisinde yapılan olağanüstü kongresinde Şube Başkanlığı görevine Nurettin Girginer getirildi.

Ahmet Tözer Şube Sekreteri olurken, İbrahim Yıldırım da Şube Mali Sekreterliğine getirildi.

Belediye İşçilerine Ait

1000 KONUTUN TEMELİ ATILDI...

Belediye-İş Genel Başkanı Hüseyin PALA :

“KONUT FONU DAHA İYİ VE YETERLİ HALE GETİRİLİRSE, KONUT SORUNU ÇÖZÜLEBİLİR.”

Belediye-İş Sendikası üyelerinin ortak olduğu bin konutluk yapı kooperatifinin temeli, İstanbul'da atıldı.

Törende bir konuşma yapan Belediye-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Pala, bu kooperatifin işlerlik kazanmasında Büyükşehir Belediyesi'nden önemli ölçüde destek gördüklerini ve konutların, planlanan sürede bitebileceğini söyledi.

Konut fonu hakkındaki görüşlerini de açıklayan Hüseyin Pala, özetle şöyle konuştu:

“Türkiye’imizde kurulan bir kısım kooperatifler beş altı seneden önce inşaata geçemiyorlar. Bu durum ise her bakımdan ortakların zararına olmaktadır.

Belediye-İş yapı kooperatifi kurulalı henüz (11) ay oldu ve zaman geçirmeden işi başlama aşamasına getirdik. Ortaklarımız, vecibelerini yerine getirmekte bize yardımcı olurlarsa konutları makul sürede bitirebiliriz, bu ise her bakımdan ortakların yararına olacaktır.

Burada yapacağımız 1000 dairenin (200) adedi brüt (69)

metrekare, (328) adedi (75) metrekare, (472) adedi (86-96) metrekare olacaktır. Elimizdeki arsayı en iyi şekilde değerlendirmek için, projemizi üç tip olarak yaptık.

Bu kooperatifi Belediye Başkanımız Sayın Bedrettin Dalan'ın yol göstericiliği ve hatta teşviki ile kurduk. Arsayı belediye tahsis etti. Bugün İstanbul'daki arsa satışlarını gözönünde tutarsak arsamız ucuz sayılır. Alt yapısını da belediyemiz yapacaktır.

Bu vesileyle Sayın Dalan'

dan kooperatifimizin fahri başkanlığını üstlenmesini istirham ediyoruz. Çünkü, ortakların tamamı dar gelimli belediye çalışanlarıdır.

KONUT SORUNU ÇÖZÜLMELİDİR.

Konut sorunu az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin önemli ve zor sorunudur. Türkiye’de özellikle büyük kentlerde bu sorun imkânları çok aşmış ve yıllardan beri gerçekçi bir tedbir de alınmamıştır.

Konutların ucuz mal edilmesi için devletçe başka tedbirler alınmalıdır. Örneğin; demir, çimento gibi önemli maddeler, devlet fabrikalarından öncelikle ve fabrika fiyatına verilmelidir.”

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

	<p>TÜRK-İŞ Gen. Bşk. : ŞEVKET YILMAZ Bayındır Sokak No: 10 Tel. : 133 31 25-26-27-28-29 ANKARA</p>	14	<p>DOK GEMİ-İŞ Gen. Bşk. : NAZİM TUR Büyük Langa Fabrika Sokak No: 13 Tel. : 526 88 96 - 527 86 92 Yenikapı / İSTANBUL</p>
01	<p>TARIM-İŞ Gen. Bşk. :GAZANFER AKÇİN Necatibey Cad. 22 Tel. : 231 78 57-58-59 Sıhhiye / ANKARA</p>	15	<p>YOL-İŞ Gen. Bşk. : BAYRAM MERAL İzmir Cad. 22/25 Tel. : 118 05 95 - 125 78 64 - 125 38 07 ANKARA</p>
02	<p>TÜRKİYE MADEN-İŞ Gen. Bşk. : MUSTAFA ORHAN Strazburg Cad. 7/3-4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel. : 231 73 55-56-57</p>	16	<p>TES-İŞ Gen. Bşk. : FARUK BARUT Meşrutiyet Cad. Karanfil Sokak 34 Tel. : 134 49 87-88-89 - 118 58 89 Bakanlıklar / ANKARA</p>
02	<p>GENEL MADEN-İŞ Gen. Bşk. : MEHMET TEZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel. : 20 02 ZONGULDAK</p>	17	<p>TEZKOOP-İŞ Gen. Bşk. : KENAN GÜRBÜZ Necatibey Cad. Sezenler Sokak 2/16 Tel. : 229 67 97 - 229 47 99 Sıhhiye / ANKARA</p>
03	<p>PETROL-İŞ Gen. Bşk. : CEVDET SELVİ Yıldız Posta Cad. Evren Sitesi D Blok Tel. : 167 46 86 Gayrettepe / İSTANBUL</p>	17	<p>KOOP-İŞ Gen. Bşk. : AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Tel. : 230 08 55 - 229 44 80 Yenışehir / ANKARA</p>
04	<p>TEKGIDA-İŞ Gen. Bşk. : ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel. : 164 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL</p>	18	<p>TÜMTİS Gen. Bşk. : Selim Paşa Sokak Tümtis Sarayı No: 62 Tel. : 526 72 32-33 Aksaray / İSTANBUL</p>
05	<p>ŞEKER-İŞ Gen. Bşk. : HİKMET ALCAN Karanfil Sokak 59 Tel. : 118 42 73-74-75 Bakanlıklar / ANKARA</p>	19	<p>DEMİRYOL-İŞ Gen. Bşk. : MEHMET ACİDERELİ Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel. : 231 80 29-30-31-32</p>
06	<p>TEKSİF Gen. Bşk. : ŞEVKET YILMAZ Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat: 5-6 Tel. : 131 21 70-71-72-73-74 ANKARA</p>	20	<p>TÜRKİYE DENİZCİLER Gen. Bşk. : EMİN KUL Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel. : 144 48 98 - 149 56 29 Tophane / İSTANBUL</p>
07	<p>DERİ-İŞ Gen. Bşk. : YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Tel. : 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL</p>	21	<p>HAVA-İŞ Gen. Bşk. : İBRAHİM ÖZTÜRK İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Tel. : 572 25 98 - 572 35 27 Bakırköy / İSTANBUL</p>
08	<p>AĞAÇ-İŞ Gen. Bşk. : GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20 Tel. : 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA</p>	22	<p>LİKAT-İŞ Gen. Bşk. : AHMET KURT Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel. : 231 74 18-19 Sıhhiye / ANKARA</p>
09	<p>SELÜLOZ-İŞ Gen. Bşk. : İSMAIL ÖNAY Ömer Ağa Mah. Hüriyet Cad. İşlay Apt. Kat: 1 Tel. : 118 99 - 118 06 - 117 26 İZMİT</p>	23	<p>HABER-İŞ Gen. Bşk. : ALİŞAN KARADÖL Necatibey Cad. Sezenler Sokak 1/14 Tel. : 230 22 60 - 229 36 12 Sıhhiye / ANKARA</p>
10	<p>BASIN-İŞ Gen. Bşk. : Necatibey Cad. 20/7 Tel. : 230 29 08 Sıhhiye / ANKARA</p>	24	<p>SAĞLIK-İŞ Gen. Bşk. : MUSTAFA BAŞOĞLU Necatibey Cad. 23/9-10 Tel. : 230 25 41-42-44 Sıhhiye / ANKARA</p>
11	<p>BASİSEN Gen. Bşk. : METİN TIRYAKIOĞLU İstiklal Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel. : 149 56 83 - 149 32 64 Galatasaray / İSTANBUL</p>	25	<p>TOLEYİS Gen. Bşk. : MUSTAFA ARAS Meşrutiyet Cad. Ferah Apt. 182/3 Tel. : 149 41 38 - İşşhane / İSTANBUL</p>
11	<p>BASS Gen. Bşk. : AHMET SÜRÜCÜ Sümer Sokak 29 Tel. : 230 13 71 - 230 20 28 Demirtepe / ANKARA</p>	26	<p>TÜRK HARB-İŞ Gen. Bşk. : KENAN DURUKAN İnkilap Sokak 20 Tel. : 134 20 00 Kızılay / ANKARA</p>
12	<p>TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Gen. Bşk. : TAMER ERALAN Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Tel. : 229 53 91 - 229 53 96 Sıhhiye / ANKARA</p>	27	<p>TGS Gen. Bşk. : EREN GÜVENER Basın Sarayı Kat: 2 Tel. : 527 85 34 Cağaloğlu / İSTANBUL</p>
12	<p>KRİSTAL-İŞ Gen. Bşk. : HASAN BASRİ BABALI Sahip Molla Cad. No: 24 Tel. : 331 00 77 - 331 06 88 Paşabahçe / İSTANBUL</p>	28	<p>TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Gen. Bşk. : HÜSEYİN PALA Yeni Selim Paşa Sokak 62 Tel. : 511 64 69 - 527 39 88 Aksaray / İSTANBUL</p>
13	<p>TÜRK-METAL Gen. Bşk. : MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel. : 229 17 53-54 Maltepe / ANKARA</p>		<p>TÜRK-SEN Gen. Bşk. : HÜSEYİN CURCIOĞLU 7 A Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Tel. : 72 444 Lefkoşe / KIBRIS</p>